

4 (369)
2018

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik

Instytut Zachodni

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Sport w polityce, polityka w sporcie

- 5 Od Redakcji
- 7 *Ryszard Wryk*, Sport polski w cieniu swastyki. Szkic historiograficzny
- 35 *Tomasz Sikorski*, Propagandowy obraz polskiego sportu w Polskiej Kronice Filmowej. Okres stalinizmu (1949 -1956)
- 61 *Artur Pasko*, Sprawa polskich kandydatów i członków Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego w okresie Polski Ludowej
- 73 *Dariusz Wojtaszyn*, Uczeń kontra mistrz. Rywalizacja NRD ze Związkiem Radzieckim i innymi państwami bloku wschodniego
- 89 *Marta Studenna-Skrukwa*, Citius-Altius-Fortius – Igrzyska Olimpijskie w Moskwie w 1980 roku jako strategia promocyjna radzieckiej modernizacji u schyłku epoki Breżniewa
- 105 *Anna Kobierecka*, Negatywne konsekwencje dyplomacji sportowej dla wizerunku państwa. Przykład letnich igrzysk olimpijskich w Rio de Janeiro
- 117 *Grzegorz Skrukwa*, Megawydarzenia sportowe na obszarze postradzieckim a kreowanie wizerunku państw-gospodarzy
- 133 *Michał Marcin Kobierecki*, Igrzyska Afrykańskie i Najwyższa Rada Sportu w Afryce jako inicjatywy na rzecz zbliżenia państw afrykańskich
- 147 *Tomasz Czapiewski*, Sport jako arena politycznego konfliktu. Donald Trump przeciwko lidze futbolu amerykańskiego
- 163 *Radosław Kossakowski*, Polityka, lokalne konteksty i mentalność ultra – historia ruchu ultras w Europie
- 183 *Andrzej Denka*, O dramaturgicznej inscenizacji oraz historycznej mityzacji zwycięstwa piłkarskiego na przykładzie filmu *Cud w Bernie* (*Das Wunder von Bern* 2003) Sönke Wortmanna
- 203 *Tomasz Nakoneczny*, Współczesna „kulturalizacja” sportu jako forma kompensacji
- 221 *Izabela Wróbel*, Kompetencje Unii Europejskiej w dziedzinie sportu a prawo jednostki do aktywności sportowej
- PRZEGLĄDY I KOMENTARZE
- 239 *Aleksy Chmiel*, Zarys historii gońców w utrzymywaniu łączności oraz w rywalizacji wojskowo-sportowej w Drugiej Rzeczypospolitej
- 253 *Maciej Łuczak*, *Mateusz Witkowski*, *Leszek Jarosławski*, Trenerzy szermierki w Poznaniu po II wojnie światowej

OCENY I OMÓWIENIA

- 265 Ryszard Wryk, Sport i wojna. Losy polskich olimpijczyków w latach drugiej wojny światowej (omów. *Dariusz Wojtaszyn*)
- 269 Verhungert – verscharrt – vergessen. Den Opfern des KZ-Außenlagers-Fünfteichen zum Gedenken (omów. *Roman Dziergwa*)
- 273 Kryzys uchodźczy czy kryzys demokracji
Ewa Wanat, Deutsche nasz. Reportaże berlińskie (omów. *Alicja Bartnicka*)

Szanowni Państwo,

sport, choć poddany presji form: wielkich imprez czy wpływowych organizacji, u swych podstaw ma aktywność jednostek, związaną z kształtowaniem kultury fizycznej oraz pożytkowaniem czasu wolnego. Wydaje się zatem odległy od polityki i relacji międzynarodowych. Artykuły i opracowania współtworzące oddawane do rąk czytelników najnowsze wydanie czasopisma Instytutu Zachodniego pokazują przenikanie się tych pozornie dalekich sfer, zarówno służące rozwojowi jednostek i pokojowej egzystencji narodów, jak i instrumentalnie wykorzystywane w życiu publicznym, społecznej manipulacji czy międzynarodowej propagandzie.

Osadzone w złożonej historii XX w. artykuły dotyczące konfrontacji sportu z totalitaryzmem czy propagandą państw autorytarnych dokumentują trudne wybory, do jakich zmuszały ówczesne realia. Mimo wszystko przebijają z nich pozytywne przykłady osób dążących, nawet za cenę trudnych kompromisów, do ocalenia sportu jako części humanistycznej kultury i jego moderującego wpływu na postawy i świadomość uczestników, animatorów i kibiców. Zwycięzcami igrzysk w Berlinie w 1936 r. czy Moskwie w 1980 r. byli wszak sami sportowcy, a nie próbujące ich wykorzystać maszyny propagandowe. Meandry pamięci czynią zwycięzców nawet z przegranych, a sport ocala swą istotę pomagając zachować człowieczeństwo w dramatycznych latach wojny.

Czasy współczesne, do których odnieśli się autorzy kolejnych opracowań, nasiłiły znane zjawiska i przyniosły nowe, pod których rosnącym wpływem znajduje się sport. Osiągająca monstrualne rozmiary komercjalizacja, doping i propagandowa instrumentalizacja zdają się przytłaczać czy zgoła eliminować pierwotne idee sportu. Jednak w opisanym przypadku politycznego konfliktu przeniesionego na grunt sportu w USA to nie prezydent Trump znalazł się po właściwej stronie, a próby kreacji wizerunkowej państw za pomocą wielkich imprez sportowych długofalowo służą bardziej społeczeństwom, niż samym państwom. Przykład artystycznego ujęcia wydarzenia sportowego, jakim jest film Wörtmanna także wskazuje, jak „ważni są aktorzy, a nie sam rekwizyt”.

Choć więc ciągle jesteśmy świadkami wykorzystywania **sportu w polityce**, a także obecności **polityki w sporcie**, historia potwierdza, że to etos jednostek: amatorów, zawodowców, organizatorów oraz kibiców, pomaga zachować najcenniejszy, humanistyczny walor rywalizacji. Zapraszam do lektury!

Natalia Jackowska

